

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 95 0 П 088826 25 Рев
Бања Лука, 27.2.2025. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Јадранке Станишић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља В.М. из И., Општина Р., кога заступа Небојиша Рудан, адвокат из Требиња, Вука Карацића 23, против тужене М.М. из Т., коју заступа Дин Тешић, адвокат из Бање Луке, [...], ради уређивања одржавања личних односа са дјететом, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 0 П 088826 24 Гж од 6.11.2024. године, на сједници одржаној 27.2.2025. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 95 0 П 088826 24 П од 2.8.2024. године, уређен је на начин одржавања личних односа тужитеља (оца дјетета) са малољетним млдб. 1., на начин одређен у првом и другом ставу изреке првостепене пресуде и парничним странкама је наметнута обавеза да се придржавају режима одржавања личних односа тужитеља са малољетним дјететом, на начин као у ставу 1. и 2. изреке пресуде, под пријетњом законских посљедица у случају непридржавања.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 0 П 088826 24 Гж од 6.11.2024. године, жалба тужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужена ревизијом побија другостепену пресуду из разлога прописаних одредбом члана 240. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 27/24, даље: ЗПП) и предлаже да се побијана пресуда укине и предмет врати основном суду на утврђење спорних чињеница.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија тужене одбије као неоснована.

Према одредби члана 107. став 4. Породичног закона („Службени гласник Републике Српске“, број 17/23 и 27/24, даље: ПЗ) против другостепене одлуке за уређење вршења

родитељског права и у спору за одржавање личних односа између родитеља и дјетета, увијек је дозвољена ревизија. С обзиром на наведено и на врсту овог спора, ревизија је у конкретном случају дозвољена.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да суд уреди вршење родитељског права и одржавање његових личних односа са малољетним дјететом.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да је малољетно дијете парничних странака млдб.1. рођен ...2018. године у ванбрачној заједници између тужитеља и тужене, која је одавно прекинута; да је у јануару 2023. године (до када је тужитељ био на издржавању казне затвора у иностранству, од самог почетка трудноће тужене, у јануару 2018. године) правоснажно окончан поступак признања очинства тужитеља над малољетним дјететом парничних странака, након чега су се странке први пут обратиле Центру за социјални рад Требиње, ради посредовања у одржавању личних односа дјетета са оцем; и да је Центар за социјални рад Требиње - Тим за услуге и породицу, на основу резултата процјене, изјава датих од стране странака и прибављеног налаза психијатра ЈЗУ Болница Требиње о психичком статусу тужитеља, сачинио налаз, са приједлогом о уређивању личних односа тужитеља са малољетним дјететом.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, цијенећи налаз и мишљење Тима за услуге за породицу – ЈУ Центар за социјални рад Требиње, сагласно којем тужитељ (пored стамбених прилика) има и материјалне услове и потребне родитељске способности за боравак дјетета код њега, да и тужена, поред посједовања родитељских способности и капацитета да одговори потребама дјетета – и које се односи на одржавање личних односа дјетета са оцем, али да ни једно од њих није показало довољно самокритичности и реалност сагледавања „својих“ поступака који су са њихове стране допринијели неуспјешном успостављању личних односа тужитеља са малољетним дјететом, првостепени суд је сходно приједлогу наведеног Органа старатељства (на који странке нису имале примједби), налазећи да је исти сачињен у најбољем интересу дјетета, усвојио тужбени захтјев тужитеља о уређењу личних односа тужитеља са малољетним дјететом, на начин одређен у изреци првостепене пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужене одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита и ревизионим наводима тужене се ничим битним не доводи у озбиљну сумњу.

Према одредби члана 6. ПЗ, родитељи су дужни да се брину о животу и здрављу своје дјете, као и о њиховом подизању, васпитању и образовању. Одредбом члана 80. ПЗ прописано је да родитељи имају право и дужност да се брину о свом малољетном дјетету, односно да га чувају, подижу, васпитавају, образују, издржавају, заступају и управљају његовом имовином (став 1.); да су мајка и отац равноправни у вршењу родитељског права и дужности (став 2.); да ако је један од родитеља умро или проглашен за умрло лице, или није познат, или му је одузето родитељско право, родитељско право припада другом родитељу

(став 3. исте законске одредбе). По одредби члана 86. став 1. ПЗ, дијете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Сагласно одредби члана 105. ПЗ прије него што донесе одлуку о уређењу вршења родитељског права и уређењу одржавања личних односа са дјететом, суд је дужан да од органа старатељства затражи налаз и стручно мишљење са приједлогом одржавања личних односа са родитељем са којим не живи.

Код утврђења нижестепени судова да у конкретном случају оба родитеља имају стамбене и материјалне услове за боравак дјетета код сваког од њих, као и потребне родитељске способности за елементарну бригу, како је наведено у налазу и мишљењу ЈУ Центар за социјални рад Требиње од 14.6.2024. године и имајући у виду да је међусобни однос родитеља дјетете, конфликтан и да је проблем прилагођавања на контакт са оцем који се код малољетног дјетета манифестовао, није био адекватно „каналисан“ (усмјерен) од стране мајке, Орган старатељства је предложио да се однос малољетног дјетета са оцем одреди, са почетним периодом адаптације од 3 мјесеца. Тај начин одржавања личних односа тужитеља са малољетним дјететом уређен је у првом ставу изреке првостепене пресуде у којем је одређена обавеза тужитеља, да након истеке времена на које је одређено одржавање личних односа са дјететом (сваке сриједи у седмици, у вријеме одређено у тој пресуди), дијете врати мајци испред зграде у којој се налази њен стан, у присуству стручних радника Центра за социјални рад Требиње, а по истеку адаптационог периода одржавање њихових односа уређено је у складу са приједлогом оца дјетета, као у другом ставу изреке пресуде, који ће се одбијати без присуства стручних радника Центра за социјални рад Требиње.

Цијенећи предње наведено чињенично утврђење у свјетлу напријед цитираних одредаба ПЗ, и по налажењу овог суда, побијана пресуда је правилна и законита.

Наиме, право дјетета је да одраста, уз оба родитеља. Чињеница је, да у случајевима постојања конфликтног односа између родитеља дјетета (као што је овдје случај), често – и поред ангажовања надлежних органа у уређењу односа родитеља и малољетне дјеце, то ангажовање није увијек довољно за уређење личних односа, ако изостаје комуникација између родитеља. У таквим односима, приједлог одлуке надлежних органа о уређивању одржавања личних односа малољетног дјетета и родитеља, углавном не удовољава захтјевима оба родитеља, управо због недостатка комуникације између њих и због њиховог међусобног неразумијевања што, с обзиром на законом прописано право дјетета, не може ускратити право малољетног дјетета на одржавање личних односа са родитељем са којим не живи. То право дјетета, прописано је у домаћем законодавству, предње наведеним законским одредбама и Конвенцијом о правима дјетета усвојеном на Генералној скупштини Уједињених народа одржаној 20.11.1989. године.

Стоје наводи ревизије да приједлог Органа старатељства при Центру за социјални рад не обавезује суд, јер тај орган има процесни положај странке у погледу стављања приједлог о начину одржавања личних односа и непосредних контаката малољетног дјетета са родитељем са којим дијете не живи. Међутим, из побијане пресуде је видљиво, да је тужена дужна да тужитељу омогући редовно и несметано одржавање контаката са малољетним дјететом, на начин описан у изреци првостепене пресуде оцјењујући, да је то у најбољем интересу дјетета, какав приједлог мјера је дао Центар за социјални рад Требиње, а у том поступку је за тужитеља прибављен налаз психијатра ЈЗУ Болница Требиње,

Одјељење за психијатрију од 14.5.2024. године у којем је наведено „да је у психичком статусу без психопатологије, одаје утисак стабилне особе са видном емпатијом за околину; да према резултатима психолошке експлорације је уредних интелектуалних капацитета, очуваног теста реалности, способност рационалног мишљења, нема индикатора психотичности; да нису идентификоване маладаптивне црте личности“.

Према томе, када се све напријед наведено има у виду, по оцјени овог суда, нижестепени судови су правилно судили када су, налазећи да је контакт дјетета са оба родитеља претпоставка успјешног остваривања права дјетета на развој његове личности и имајући у виду и породичне прилике оба родитеља (тужитељ је ожењем и са супругом има двоје дјеце), закључили да је побијана пресуда у интересу заштите права и слобода малолетног дјетета, и за своје одлуке, с тим у вези, дали су разумне и увјерљиве разлоге, које у као правилне прихвата и овај суд.

Из стања списка у овом предмету произлази да је тужена на рочишти за главну расправу одржаном 12.7.2024. године, након читања налаза и мишљења Центра за социјални рад Требиње изричито изјавила да нема примједби на налаз и мишљење органа старатељства од 14.6.2024. године, те да ни пуномоћник тужене није ставио примједбе на тај доказ, ревизиони приговор у том правцу (да су Центар за социјални рад Требиње и првостепени суд након добијене информације да је тужитељ био осуђен на дуготрајну казну затвора у иностранству били дужни да утврде, које је кривично дјело почино, да ли је то дјело извршено према дјетету или члану породице...), не доприноси другачијем пресуђењу.

Остали ревизиони наводи, који се свде на понављање навода истицаних током поступка, о чему нижестепене пресуде садрже довољне и ваљане разлоге, указују се неоснованим.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Јадранка Станишић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић